Lisäselvitys
johtava asiantuntija Berit Kiuru
16.10.2023

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Viite:
U 57/2022 vp (UJ 27/2023 vp)

Asia:
OSA; Hallintovaliokunnan kuuleminen 13.10.2023 klo 11.30; U 57/2022 vp; Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta direktiiviksi pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta (uudelleenlaadittu)

U-jatkokirjelmää (27/2023 vp) laadittaessa on ollut käytettävissä neuvoston puheenjohtajan laatima kompromissiversio 12566/23 (LIMITE). Tämän jälkeen on saatu uusi kompromissiteksti 13820/23 REV 1 (LIMITE), josta hallintovaliokunta on kuulemisen yhteydessä pyytänyt toimittamaan lisäselvitystä.

Uusimmassa kompromissiversiossa on tehty tekstiin useita muutoksia, jotka ovat luonteeltaan teknisiä ja selkiyttäviä. Alla on nostettu esiin sisällön kannalta merkittävämpiä muutoksia.

Oleskeluajan kerryttäminen muissa jäsenvaltioissa

Komissio pyrkii direktiiviehdotuksellaan helpottamaan pitkään oleskelleen aseman saamista sallimalla osin oleskeluaikojen kerääminen eri jäsenvaltioissa. Neuvostossa on keskusteltu mahdollisuudesta hyödyntää VIS-järjestelmää (viisumitietojärjestelmä) selvitettäessä toisissa jäsenvaltioissa tapahtunutta oleskelua. Tässä yhteydessä on analysoitu tarvetta tarkentaa järjestelmän käyttötarkoitusta säätämällä asiasta joko VIS-asetusta (2021/1134) muuttamalla tai nyt käsillä olevassa pitkään oleskelleiden direktiivissä. Uusimmassa kompromissiversiossa ratkaisuksi on ehdotettu sitä, että komissiolle annettaisiin valtuudet täytäntöönpanosäädösten antamiseen. Keskustelu aiheesta jatkuu OSA-neuvoksien tasolla.

Aseman menettäminen

Uusin kompromissiversio sisältää vakinaisen asuinpaikan käsitteen (”habitual residence”) pääasiallisen asuinpaikan (”main residence”) sijasta, jotta käytetään muussa unionin lainsäädännössä yleisesti käytettyä käsitettä, josta on olemassa oikeuskäytäntöä Euroopan unionin tuomioistuimelta. Direktiivin johdanto-osassa avataan tarkemmin, mitä tekijöitä otetaan huomioon arvioitaessa sitä, onko aseman saaneella kolmannen maan kansalaisella vakinainen asuinpaikka EU:n alueella. Pitkään oleskelleen aseman menettää pääsääntöisesti, jos vakinainen asuinpaikka muutetaan Euroopan unionin ulkopuolelle yli 18 peräkkäiseksi kuukaudeksi. Lisäksi aseman menettää, jos oleskelu keskeytyy yhteensä yli 18 kuukaudeksi viiden vuoden aikana.

Lasten yhdenvertainen kohtelu

Neuvostossa on käyty keskustelua perheenjäsenten oikeuksista ensimmäisessä jäsenvaltiossa (mitä koskevaa sääntelyä voimassa oleva direktiivi ei sisällä) ja lasten yhdenvertaisen kohtelun tarpeesta. Tältä osin uusimmassa kompromissiversiossa tekstiä on vielä selvennetty sen suhteen, että pitkään oleskelleen aseman haltijan jäsenvaltiossa syntyneelle tai adoptoidulle sekä oleskelevalle alaikäiselle lapselle on myönnettävä oleskelupa samoin edellytyksin kuin kolmannesta maasta perheenyhdistämisen kautta tulevalle lapselle.